

OPAS AVOKANOOTIN VALINTAAN !

Oheisille sivulle olemme pyrkineet keräämään asioita, jotka vaikuttavat siihen millainen kanootti on ja joista olisi apua, kun etsit omaan käyttöösi parhaiten sopivaa kanoottia.

Käyttötarkoitus:

Ensimmäiseksi tulisi selvittää itselleen mikä oman kanootin käyttötarkoitus tulisi olemaan ja mitä ominaisuuksia se mahdollisesti edellyttäisi kanootilta. Tällaisia ominaisuuksia voisivat olla esim. Kanootin koko, paino, nopeus, vakavuus, käsiteltävyys, huolettomuus sekä tietenkin kanootin hinta. Käyttötarkoitukseen liittyen tulisi myös miettiä kuinka pitkiä retkiä kanootilla olisi tarkoitus tehdä ja melottaisiinko useinmiten yksin soolona, kaksin tandemina vai matkustajien kanssa.

Kanoottien käyttötarkoitukset eroavat toisistaan paljon. Siinä missä esim. kilpamelonta lajina eroaa kalastuksesta, eroaa myös kilpamelontaan tehty kanootti kanootista joka on tehty kalastukseen. Tämä ei toki tarkoita sitä etteikö kilpamelontaan tehdyllä kanootilla voisi kalastaa tai etteikö kalastukseen tehdyllä kanootilla voisi kilpailla, mutta on täysin ymmärrettävää, että ne toimivat paremmin käyttötarkoituksissa johon ne on alunperin suunniteltu. Kanoottien ominaisuuksissa on hyvä myös muistaa, että parannettaessa jotain ominaisuutta, heikentää se useinmiten samalla jotain toista ominaisuutta.

Eri käyttötarkoitusten mukaan kanootit jaetaan usein seuraaviin ryhmiin. Vapaa-ajan kanootit, retkikanootit, joki-/koski-kanootit, kalastus-/metsästys-kanootit ja nopeat "performance"-kanootit. On hyvä kuitenkin muistaa, että kyseiset ryhmät ovat vain ohjeellisia ja että kanootit saattavat hyvinkin sopiva oman pääasiallisen käyttötarkoituksen lisäksi myös johonkin toiseen käyttöön.

Vapaa-ajan kanootit

Tarkoittaa useimmiten polyeteeni tai royalex materiaalista valmistettua yleiskanoottia, jolla mökillä/vapaa-ajalla on kiva tehdä lyhyitä melontaretkiä tai käydä vaikka kalassa. Tukevia, usein +90cm leveitä ja useimmiten 14 – 16 jalkaa (noin 440-490 cm) pitkiä kanootteja joita on helppo liikutella paikasta toiseen.

Retkikanootit

Edustaa kanoottien suosituinta luokkaa. Retki- (Touring) kanootit ovat useimmiten 16-17 jalkaa (noin 490-530 cm) pitkiä, noin 86-94 cm leveitä, joissa usein on shallow arch eli hieman pyöreähkö keskipohja. Rockeruutta eli kaarevuutta rungossa retkikanooiteissa tulisi olla vain muutama sentti. Hyvä retkikanooitti on suuntavakaa, kulkee kevyesti ja sillä on kantavuutta riittävästi. Vakaudeltaan retkikanooiteissa tulisi yhdistyä hyvä alku- ja hyvä loppu-vakaus. Koska hyvät retkikanootit on suunniteltu sopimaan retkille, joita useimmat melojat tekevät, sekä jokiin ja koskiin, joita useimmat melojat laskevat, ovat ne monessa mielessä hyviä jokapaikan yleiskanootteja.

Joki-/Koski-kanootit

Kun retkikanootit ovat monikäyttöisiä joilla pärjää myös virtaavassa vedessä, ovat ne kuitenkin parhaimmillaan sileässä vedessä. Vastaavasti joki-/koski-kanootit loistavat juuri virtaavassa vedessä, mutta toki myös niillä pärjää sileällä. Joki-/koski-kanooteissa on useimmiten selkeästi rockeruutta eli ne ovat rungoiltaan kaarevia,

jotka kulkevat pehmeästi ja ketterästi virtaavassa vedessä. Valmistusmateriaalina niissä useimmiten on huoleton ja kestävä Royalex tai monikerros polyeteeni.

Kalastus-/metsästys-kanootit

Suunniteltu melojille jotka käyttävät niitä kalastukseen, metsästykseseen tai esim. Valokuvaukseen. Muodoiltaan extra leveitä, usein tasapohjaisia jotka varsinkin rauhallisissa vesissä ovat erittäin vakaita. Moniin malleihin saatavissa lisävarusteena keski-istuin sekä soutuvarustus. Toimivat myös tarvittaessa pienellä "sähkö"moottorilla lisävarusteena saatavan moottoritelineen avulla.

Nopeat "performance"-kanootit

Pitkiä, linjakkaita kanootteja jotka on suunniteltu melojille jotka arvostavat nopeutta, mutta joiden käyttöön puhtaat kilpakanootit eivät soveltuisi. Performance kanooteilla on usein hyvä kantavuus ja ne soveltuvatkin itse nopean melonnan lisäksi myös hyvin pidemmän matkan retkikanooiteiksi. Performance kanootit ovat usein pidempiä, hieman kapeampia ja hieman matalampia kuin muut kanootit. Rockeruutta eli rungon kaarevuutta niissä on useimmiten hyvin vähän. Koska Performance kanooteissa on useimmiten retkikanooottien tavoin shallow arch pohjamuoto ja pitkä vesilinja, ovat ne vakaudeltaan kuitenkin myös jopa aloittelijoille sopivia. Valmistusmateriaaleina performance-kanooiteissa käytetään yleensä composite eli kuitumateriaaleja. Esim. lasikuitua, kevlaria tai hiilikuitua.

Valmistusmateriaalit:

Materiaali mistä kanootti on valmistettu vaikuttaa suuresti sen painoon, kestoan, nopeuteen sekä hintaan.

Nykyajan suosituimpia valmistusmateriaaleja kanooteissa ovat Polyeteeni, Royalex, ja erilaiset "composite" kuitumateriaalit.

Polyeteeni

On materiaalina edullinen, huoleton ja kestävä. Polyeteenistä tehtaat pystyvät valmistamaan suuria määriä edullisia kanootteja ja niinpä ei ole mikään ihme, että varsinkin vapaa-ajan yleiskanooiteista useimmat ovat valmistettu juuri polyeteenistä.

Suosituimmat 16'-17' jalan polyeteenikanootit painavat n.34 – 40 kg.

On hyvä muistaa että myös polyeteenikanooottien materiaaleissa ja niiden valmistustavoissa on suuria eroja keskenään. Sen lisäksi, että polyeteenikanootin kestoan ja runkojäykkyyteen vaikuttaa suuresti se, mistä polyeteenistä se on valmistettu, vaikuttaa siihen myös se, onko se valmistettu yksi- vai moni-kerrosrakenteella. Kerrosrakenteella rungon jäykkyyttä saadaan parannettua ja itse rungosta saadaan samalla myös kelluttava. Kerrosrakenteen jäykkyyden ansiosta se ei myöskään tarvitse erillisiä rungon sisäpuolella olevia tukia, joita yksikerros polyeteenikanooiteissa käytetään. Tämä on tärkeää varsinkin kestoan ajatellen, sillä runko jossa ei ole erillisiä tukia pohjassa joustaa tarvittaessa esim. koskessa aivan erilailla, kuin runko jossa pohjan jäykkyys on kaikki yhden tai muutaman joustamattoman tuen varassa.

Melojalle joka etsii edullista mutta kestävä ja huoletonta kanoottia, käyttöön jossa itse kanootin painolla ei ole kovin suurta merkitystä, on polyeteeni varmasti hyvä valinta.

Royalex

On mittatarkasti valmistettu kevyt ja kestävä monikerros abs materiaali. Royalex materiaali muodostuu ulommaisista vahvoista vinyylipinnoista, useista abs laminaateista sekä sisimmästä umpisoluvaaahdosta. Toisin kuin polyeteenikanooteissa Royalex kanooteissa tehdas suunnittelee tarkasti mallikohtaisesti jokaisen rakenteen erikseen. Lisäämällä abs laminaatteja kohtiin, jotka joutuvat suurempaan rasitukseen ja vähentämällä niitä kohdista, jossa ne olisivat vain ylimääräisenä painona, pystytään Royalex materiaalissa optimoimaan rungon kesto ja keveys.

Kestoltaan ja huolettomuudeltaan Royalex muistuttaa hyvin paljon monikerros polyeteeniä. Kumpikin on erittäin kulutusta kestävä ja tarvittaessa hyvinkin joustavaa ja sitkeää. Myös Royalex materiaalissa rungosta muodostuu jäykkä ja itse kelluttava. Johtuen kuitenkin Royalex materiaalin paremmasta jäykkyydestä, sekä sen keveydestä, ne ovat melottavuudeltaan askeleen laadukkaampia kuin mitä vastaavat polyeteeniset ovat.

Suosituimmat 16' – 17' jalan Royalex kanootit painavat vain n. 26 – 30 kg.

Melojalle joka etsii erittäin kestävä ja huoletonta kanoottia, joka samalla myös olisi kevyt ja melottavuudeltaan laadukas on Royalex varmasti hyvä valinta.

Kuitumateriaalit

Käsitteenä kuitumateriaalit ovat erittäin laaja ja jos polyeteeneissä oli keskenään isoja eroja, niin on kuitumateriaaleissakin. Yleisesti varmasti parhaiten kuitumateriaaleista tunnetaan lasikuitu, jossa jo itsessään on hyvin suuria eroja. Lasikuitu pahimmillaan ja halvimmillaan kanooteissa tarkoittaa muottiin ruiskutettua lasikuitua ja vastaavasti parhaimmillaan tarkoittaa laadukkaista kuitukankaista käsin tarkasti laminoitua runkoa. Lasikuitua kevyemmissä ja kestävämmissä kanooteissa käytetään materiaalina mm. Kevlaria, hiilikuitua tai sekoitetta kuten Tuf-weave jossa on 50% polyesteriä ja 50% lasikuitua.

Laadukkaista kuitumateriaaleista valmistetut kanootit ovat erittäin kevyitä, mutta silti kestäviä. Keveyden ja keston lisäksi kuitumateriaalit mahdollistavat erittäin tarkkojen ja terävien linjojen toteutuksen, loistavan runkojäykkyyden, sekä liukkaan ja sileän ulkopinnan.

Suosituimmat 16' – 17' jalan Kevlar kanootit painavat vain n. 16 – 24 kg.

Melojalle joka etsii erittäin kevyttä, mutta silti kestävä kanoottia, joka melottavuudeltaan edustaisi alansa parasta on Kevlar varmasti hyvä valinta. Vastaavasti melojalle joka etsii edellämainittuja ominaisuuksia kanoottiinsa, mutta jolle Kevlarin hinta on hieman liikaa, on Tuf-weave varmasti hyvä valinta.

Kanootin muodot:

Muodot ja mitat vaikuttavat oleellisesti kanootin ominaisuuksiin. Kolme tärkeää mittaa ovat rungon-pituus, -leveys ja -syvyys.

Pituus ratkaisee, ja jo 15 cm ero voi aiheuttaa huomattavan eron kanootin käyttäytymiseen. Pitkät kanootit ovat suuntavakaampia, nopeampia, liukuvat

pidemmälle ja kuljettavat enemmän kuormaa kevyemmin. Lyhyemmät kanootit vastaavasti kääntyvät ketterämmin, ovat kevyempiä ja maksavat hieman vähemmän. Kun kanootin painoon ja hintaan vaikuttavat sen pituutta enemmän itse rungon rakenne ja valmistusmateriaali, jää lyhyemmän pituuden merkittävimiksi hyödyiksi sen ketteryys ja liikuteltavuus. Aloitteijat saattavat valita lyhyemmän kanootin siksi, että kokevat pitkän kanootin kääntämisen hankalaksi, vaikka heille usein eniten ongelmia tuottaa juuri kanootilla suoraan kulkeminen. Myös lyhyempi kanootti voi olla hyvä valinta. Ne ovat yleisesti hieman kevyempiä ja näppärempiä ja sopivat hyvin esim. Jokimelontaan. Lyhyemmät kanootit sopivat kooltaan myös hyvin hieman pienemmille ja kevyemmille melojille.

Leveys on myös tärkeä mitta. Enimmäkseen leveys vaikuttaa kanootin vakauteen. Kanootin vakaudesta puhuttaessa käytetään termejä alkuvakaus ja loppuvakaus. Alkuvakaus tarkoittaa kanootin tukevuutta / kiikkeryyttä aluksi kun sitä kallistaa ja loppuvakaus vastaavasti vakautta kallistuksen lopussa. On hyvä kuitenkin muistaa, että leveyden lisäksi vakauteen vaikuttaa myös paljon itse pohjan muoto. Yleisesti leveät tasapohjaiset ovat erittäin alkuvakaita ja niillä on huonompi loppuvakaus. Vastaavasti hieman pyöreämpi pohjaiset kanootit ovat alkuvakaudeltaan huonompia, eli ne voivat alussa tuntua hieman kiikkeriltä, mutta niillä on usein kuitenkin parempi loppuvakaus. Hyvin kapeissa kanooteissa harvoin kuitenkaan on hyvää alkuvakautta. Leveyden lisäys kanootissa lisää myös kantavuutta, mutta ei niin paljoa kuin vastaava suhteessa pituuden lisäys lisäisi.

Syvyyttä lisäämällä kanoottiin saadaan lisää kuivaalaitaa, kantavuutta ja merikelpoisuutta. Syvyys ei suoranaisesti vaikuta kanootin suuntavakavuuteen, nopeuteen tai sen kääntämiseen. Voisi siis luulla että lisäsyvyys on aina hyvästä, mutta ei, koska se myös lisää samalla kanootin tuulipintaa. Suuri tuulipinta kanootissa hankaloittaa melomista tuulessa merkittävästi ja korkeat laidat myös hankaloittavat itse melomista muutenkin. Jos melot usein raskaassa lastissa tai pahoissa keleissä hyödyt kuitenkin syvemmästä rungosta.

Itse kanootin pituuden, leveyden ja syvyyden lisäksi tulisi myös huomioida rungon muodot ja sen kaarevuus, jotka myöskin omalta osaltaan vaikuttavat kanootin käyttäytymiseen.

Verrattaessa kahta eri pituista mutta saman levyistä kanoottia keskenään huomaa että pidempi on virtaviivaisempi kuin lyhyt. Vaikka pidemmässä kanootissa on isompi runko, kulkee se nopeammin, liukuu pidemmälle ja kantaa sekä sietää enemmän kuormaa.

Kanootin tärkeät leveydet ovat parraslistojen maksimileveys, koko kanootin maksimileveys ja vesilinjan maksimileveys. Vesilinjan leveys vaikuttaa paljon kanootin käyttäytymiseen. Leveämpi runko on yleensä vakaampi, mutta sen melominen myös on vastaavasti raskaampaa. Varsinkin yksin melottaessa keskeltä kanootin maksimi kokonaisleveys vaikuttaa suuresti myös siihen kuinka helposti tai vaikeasti se on melottavissa.

Kanootin tärkeimmät syvyys mitat ovat keulan-, keskikohdan- ja perän-syvyys. Suurempi keskisyvyys lisää kanootin kantavuutta ja merikelpoisuutta. Suuremmat syvyudet keulassa ja perässä lähinnä auttavat aaltoja ja roiskeita vastaan taisteltaessa.

Vaikka kanootit näyttäisivät ylhäältä katsottuna lähes samanlaisilta voi niiden vesilinjoissa olla suuria eroja keskenään. Kuten kahden kanootin kuva esittää on ylempään kanootin vesilinja huomattavasti lyhyempi kuin alemman kanootin, eli

tällöin alempi kanooteista on tehokkaampi ja suuntavakaampi. Jotta voisit päätellä kanootin muodoista sen ominaisuuksia, pyri aina ajattelemaan miten kanootin muodot vaikuttavat vedessä.

Kanootti joka on rungoltaan kaareva (rocker) käyttäytyy itseään pienemmän kanootin tavoin, koska sen keula ja perä eivät ole yhtä syvällä vedessä kuin mitä sen keskikohta on. Tai ne voivat olla jopa kokonaan irti vedestä. Kaareva runko kääntyy ketterämmin, mutta ei ole niin suuntavakaa ja nopea kuin mitä suora runko on.

